

PROFECTUS IN LITTERIS VII.

Előadások
a 12. debreceni
állam- és jogtudományi
doktorandusz-konferencián

2015. május 29.

Szerkesztette

P. Szabó Béla, Szemesi Sándor

Debreceni Egyetem
Marton Géza
Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola

Vezető: Szabó Béla

Borítóterv: Lícium-art Kft.

ISSN 2062-1469

© a szerzők, 2015

A kézirat lezárva:
2015. július 15.

A kiadásban közreműködött:

LÍCIUM-Art
Könyvkiadó- és Kereskedelmi Kft.
Felelős vezető: Ujvári Béla
Felelős szerkesztő: Szabó Tünde

Tartalom

ÁCS VERA JUDIT	9
<i>Lakóhely jelentősége a külföldiek szociális biztonsági ellátásában</i>	
ALFÖLDI ÁGNES DÓRA	17
<i>A „beismerés-alapú” külön eljárások alkalmazása ügyészi szemmel: tárgyalás mellőzés vagy bíróság elé állítás</i>	
ÁRKOSY LILLA	25
<i>A hatályos védjegy fogalom vizsgálata a jogtörténeti előzmények fényében, különös tekintettel a védjegy vállalatjelző szerepér</i>	
BALOGH ÁRON PÉTER	33
<i>The Legal Nature of Collective Bargaining Agreements, with a Special Emphasis on the New Civil Code of Hungary</i>	
BARNA ANDRÁS PÉTER	41
<i>A zálogjogosult bizományos intézményének szerepe és fontáka</i>	
BECÁNICs ADRIENN	49
<i>A Tanács (EU) 2015/637 irányelve által lefektetett vívmányok az uniós polgárok konzuli védelmének területén</i>	
BELINSZKY ADRIENN	57
<i>A költségvetési család alapeseteinek értékelése</i>	
BÉRES NÓRA	63
<i>A Nemzetközi Büntetőbíróság joghatósága, különös tekintettel az eljárást indító mechanizmusokra</i>	
BICSKEI HEDWIG	71
<i>On Pre-trial Detention: Elements from the Old and the New Romanian Criminal Procedure Code</i>	
BODÓ LÁSZLÓ	79
<i>Az uralkodó tag konzernjogi felelősségének aktuális kérdései</i>	
CZINA VERONIKA	87
<i>Hungarian Particularism in the EU – Theoretical Findings</i>	
CSEGE GYULA	97
<i>Migrációs változások hazánkban a 2014-es év tükrében</i>	

A hatályos védjegy fogalom vizsgálata a jogtörténeti előzmények fényében, különös tekintettel a védjegy vállalatjelző¹ szerepére

Bevezetés

Az információs társadalom létrejöttével új korszak kezdődött el a szellemi alkotások jogában, mivel a II. világháborút követően rendkívüli módon felgyorsult a technikai fejlődés. A szellemi alkotások joga a történelem során mindig is rendkívül szoros kapcsolatban állt az adott korban, illetve történelmi időszakban fennálló technikai fejlettség szintjével.²

Már az ókori rabszolgatartó társadalmakban napvilágot láttak igen magas színvonalú, az emberi alkotó elme által kimunkált, legkülönfélébb alkotások, azonban az ókori jogrendszerekben az ezekkel összefüggő társadalmi viszonyok jogilag még nem kerültek értékelésre.³ A szellemi alkotásokat övező erkölcsi elismerés nem alakult át még ekkor jogi oltalomná, a fejlett római jog sem alkotott rendelkezéseket a szellemi tulajdonvédelemre viszont a gondosan kimunkált tulajdonjogi szabályai alapján esetenként védelemben részesítette a szellemi alkotásokat.⁴

Mark Rose foglalta elsőként szabályba a szellemi tulajdon fogalmát, amelynek alanyai az alkotók, a tulajdonosok és tárgya az általuk létrehozott szellemi alkotások, mint tulajdon került meghatározásra.⁵ Az adott személy, vagyis a szerző által létrehozott, általa kreált legkülönfélébb alkotások, tehát az évszázadok alatt megvalósuló tudományos és technikai fejlődés vívmányai.

* Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola – Témavezető: Prof. Dr. Jakab Éva egyetemi tanár

¹ Azért alkalmazom a vállalatjelző terminust, mivel az adott védjegy az általa megjelölt terméket gyártó, forgalmazó gazdasági társaságot is minősíti. Illetve vállalatjelzőként a kereskedelmi név is értelmezhető.

² JAKAB Éva, *Szerzők, kiadók, kulcsok: A szellemi alkotások védelmének kialakulása Európában*, Budapest, 2012, 13.

³ LONTAI Endre – FALUDI Gábor – GYERTYÁNY PÉTER – VÉKÁS Gusztáv, *Magyar polgári jog, szerzői és iparjogvédelem*, Budapest, 2011, 13.

⁴ Uo.

⁵ BUINICKI, Martin T., *Negotiating copyright: Authorship and the Discourse of Literary Property Rights in Nineteenth-century America*, Routledge, 2006, 3.

A szellemi alkotások ezen felül jelentős szerepet játszanak a modern értelemben vett piacgazdaságban is,⁶ mivel a gazdasági élet szereplőinek, vagyonának egyre nagyobb részét képezik a szellemi alkotások, egyre több munkavállaló alkot szellemi alkotásokat.⁷

Tagadhatatlan a szellemi alkotások, azon belül is a védjegyek felértékelődése napjainkra, amit rendkívül jól szemléltet az a tény is, hogy az egyes szellemi alkotások (védjegyek) előszeretettel kerülnek alkalmazásra a piacgazdaságban résztvevő vállalatok, gazdasági társaságok által, versenyelőnyük megőrzése érdekében.⁸

A hatályos védjegy-fogalom vizsgálata a jogtörténeti előzmények fényében

Jelentős hatással bírtak a jogfejlődésre az osztrák törvények Magyarországra történő kiterjesztése. Az emberi alkotó elme által kreált legkülönbözőbb alkotások sajátos szabályozást igényelnek, mert e szellemi termékek lényegét nem fizikai valójuk, hanem a termékben megtestesülő elvont alkotás adja, vagyis e produktumok az évszázadok alatt megvalósuló tudományos és technikai fejlődés vívmányai.⁹ Hazánkban a szellemi alkotások jogának, a védjegyjognak a kialakulása jóval később ment végbe, mint a többi európai országban, amelyet jól szemléltet, hogy első magyar védjegy törvényünk az 1890. évi II. törvény.¹⁰

Jogtörténeti aspektusból fontos megvizsgálni az 1890. évi magyar védjegy törvény által bevezetett rendelkezéseket, szabályokat. Ilyen volt például a 10 éves oltalmi idő meghatározása, szemben a korábbi korlátlan oltalmi idővel, továbbá bevezetésre került annak a lehetősége, hogy több védjegyet jegyeztessen be ugyanazon kérelmező. Ezen felül újítás volt még az áruk megjelölése a lajstromozás iránti kérelemben, valamint felállításra került a központi védjegylajstrom. Újdonságként vezették be a külföldi védjegyek oltalmát viszonyosság esetén.¹¹

⁶ GÖRÖG Márta, *Szabályozási állandók és változók a know how/üzleti titok védelme körében* (kézirat), 1.

⁷ GRAD-GYENGE Anikó, *Bűvészi a szellemi alkotások jogától? – A szerzői jog és az iparjogvédelmi oltalmi formák polgári jogi védelme a magyar jogban*, <http://ptk2013.hu/szakcikk/grad-gyenge-aniko-bucsu-a-szellemi-alkotasok-jogato-a-szerzoi-jog-es-az-iparjogvedelmi-oltalmi-formak-polgari-jogi-vedelme-a-magyar-mag.jogban/1776> (2015. május 4-i letöltés).

⁸ GÖRÖG, i.m., 1.

⁹ JAKAB, i.m., 13.

¹⁰ TATTAY Levente, *A szellemi alkotások joga*, Budapest, 2007³, 22.

¹¹ VIDA Sándor, *A magyarországi védjegy oltalom története*, Iparjogvédelmi és szerzői jogi szemle 7 (2012/4), 55.

Szladits Károly tankönyvében meghatározza az eszmei tulajdon fogalmát: ekkor még tulajdon tárgyát csak dolog, mégpedig testi tárgy képezhetette, azonban elismerést nyert, hogy előfordulhatnak a dolgokon kívül más jellegű, úgynevezett eszmei javak is, amelyek jogosultjának a törvény a tulajdonhoz hasonló kizárólagos hatalmat, abszolút jogot nyújt.¹² A hatályos törvényi definícióhoz hasonló fogalmi elemekkel került meghatározásra a védjegy¹³ fogalma Szladits Károly tankönyvében 1933-ban, majd példálózóan felsorolja, hogy mi lehet védjegy.¹⁴

Hasonlóságot mutat a napjainkban alkalmazandó rendelkezésekkel az is, hogy az adott védjegy kizárólagosságának használatát, valamint az ehhez való jogot a kereskedelmi és ipari kamaránál belajstromozással lehet biztosítani, amely belajstromoztatott védjegyekről a szabadalmi bíróság központi lajstromot (nyilvántartás céljából) is vezet. Napjainkban is szükséges a lajstromozása a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatalánál az adott védjegynek.¹⁵ Majd ezt követően Szladits a kereskedelmi jog szabályozási körébe utalja a védjegyek részletesebb tárgyalását.¹⁶

A korszerűsítések, illetve módosítások eredményeként kialakult hatályos szabályozás – az 1997. évi IX. törvény – értelmében a védjegyoltalom tárgya a megkülönböztetésre alkalmas megjelölés lehet.¹⁷

Hatályos védjegy törvényünk taxatív felsorolja, hogy mely megjelölések részesülhetnek védjegyoltalomban.¹⁸ Ezt követően meghatározza a feltétlen¹⁹ és viszonylagos kizáró okokat²⁰ is, amelyek fennállása esetén nem részesülhet védjegyoltalomban az adott megjelölés. Rendelkezik továbbá a védjegyoltalom korlátairól,²¹ a védjegyoltalomból eredő jogokról²² és kötelezettségekről, valamint a védjegyoltalom tartalmáról,²³ illetve időtartamáról.²⁴

¹² SZLADITS Károly, *A magyar magánjog vázlatja*, Budapest, 1933, 362.

¹³ A védjegy oly jelvény, mely a kereskedelmi forgalomra szánt árunka hasonló árutól való megkülönböztetésére szolgál (védjegy lehet például bizonyos kép, mondat, szó, sőt betű vagy szám is).

¹⁴ SZLADITS, *i.m.*, 368.

¹⁵ *Uo.*

¹⁶ *Uo.*

¹⁷ 1997. évi IX. törvény, 1. § (1): „Védjegyoltalomban részesülhet minden grafikailag ábrázolható megjelölés, amely alkalmas arra, hogy valamely árut vagy szolgáltatást megkülönböztessen más árutól vagy szolgáltatástól.”

¹⁸ 1997. évi IX. törvény 1. §.

¹⁹ *Uo.*, 2. §.

²⁰ *Uo.*, 4. §.

²¹ *Uo.*, 15. § (1) bekezdés.

²² *Uo.*, 9. § (1) bekezdés.

²³ *Uo.*, 12. § (1) bekezdés.

²⁴ *Uo.*, 11. § (1) bekezdés.

Magyarországon a védjegyjog, a szellemi alkotások jogán illetve a polgári jogon belüli jogterületnek számít mind a magyar civilisztika állásfoglalása szerint, mind az áruviszony-elmélet, mind a struktúra-elmélet közvetítői nézőpontja értelmében. Ezen felül az új Ptk a 2013. évi V. törvény sem módosított ezen a szemléleten.²⁵

Bizonyos szellemi termékekre vonatkozó szabályok már alkalmazásra kerültek Magyarországon az 1959. évi IV. törvény (továbbiakban: régi Ptk.) hatályba lépése előtt is. Azonban „*A szellemi alkotásokhoz fűződő jogok*” címmel ellátott fejezet az 1978-ban hatályba lépett Novella nyomán épült be a törvénybe, ami azt is tükrözi, hogy a polgári jogi jogalkotás mindvégig elismerte a szellemi termékek oltalmi formáinak bizonyos önállóságát.²⁶

A szellemi alkotások jogának viszonylagos önállósága abból ered, hogy a jogviszonyok jellegzetes, specifikus tárggyal bírnak, illetve sajátos jogviszonyai külön törvényekben kerülnek szabályozásra, vagyis tételes jogi alapokkal rendelkeznek.²⁷ A szellemi alkotásokkal összefüggő jogviszonyokat történeti keletkezése aspektusából az alkotás-centrikus szemlélet jellemzi. Például a védjegyjog alapjait vélhetjük felfedezni a megkülönböztetésből fakadó piaci szükségletben. Hatályos jogunk manapság azonban az alkotásvédelmi szemlélet mellett foglal állást.²⁸

A Ptk. csupán egy kiegészítő, utaló szabályt tartalmaz, amelynek értelmében a Ptk.-t akkor kell alkalmazni, ha a felmerülő kérdést a szerzői jogról, illetve az iparjogvédelemről szóló törvények nem rendezik.²⁹ Változás továbbá, hogy „*A szellemi alkotások*” kifejezést „*A szerzői védelem és iparjogvédelmi oltalom*” címszó váltja fel. Ezzel kapcsolatban Boytha György álláspontja az volt, hogy kerüljön bevezetésre egy átfogó fogalom a szellemi termék fogalma. Ezzel szemben Bacher Vilmos Szladits Károlyra hivatkozva az eszmei tulajdon fogalmának bevezetését szorgalmazta. A Kodifikációs Főbizottság nem kívánt állást foglalni a személyi, vagyoni jelleg kérdéskörében, ezért a szerzői jog és iparjogvédelem cím alatt értekezik.³⁰

A régi Ptk. védelme alá vonja a szellemi alkotásokat egy általános rendelkezésével, az úgynevezett hézagmentes oltalom elvével, amely akkor nyújt

²⁵ LONTAI – FALUDI – GYERTYÁNY – VÉKÁS, *i.m.*, 9.

²⁶ GRAD-GYENGE, *i.m.*

²⁷ LONTAI – FALUDI – GYERTYÁNY – VÉKÁS, *i.m.*, 9.

²⁸ *Uo.*, 10.

²⁹ 2013. évi V. törvény: XIII. Cím: Szerzői jog és iparjogvédelem, 2:55. § „[Kiegészítő alkalmazás] E törvényt kell alkalmazni a hatálya alá tartozó olyan kérdésekben, amelyekkel a szerzői jogról és az iparjogvédelemről rendelkező törvények nem szabályoznak.”

³⁰ GRAD-GYENGE, *i.m.*

védelmet, ha önálló jogszabály azt nem biztosítja.³¹ A szellemi alkotás fogalmát viszont már nem definiálja. Az alkotók buzdítása, jobb színvonalú munkáinak kiadása, teljesítményük fokozása érdekében a Ptk. közkinccsé teszi a szellemi produktumokat, így csupán azon szellemi termékek kaphatják meg a jövőben a védelmet, amelyek részére a törvény kifejezetten biztosítja azt.³² A hézagmentes oltalom elvét kifejezetten a Ptk. nem mondja ki.

A kizárólagos védjegyjog megsértésének formái közé tartozik a bejelentett védjegy árusítása, használata, lemásolása, önkényes átvétele, amelyek bekövetkezése esetén az adott időpontban hatályos Polgári Törvénykönyv alapján kárigényt terjeszthetett elő azon személy, aki ellen a jogsértést elkövették.³³

A bejelentések mennyisége napjainkra egyre inkább növekvő tendenciát mutat.³⁴

A védjegy szerepének jelentősége vállalati jelzőként

A védjegy jelentőségének fokozódását az is mutatja, hogy a Brand listán egyre tör előre. A márka szó értelmének meghatározására az angoloktól származó brand szót alkalmazzák. E fogalom összefoglalja egy termék, szervezet, szolgáltatás arculatát, logóját és mindazt, amit a fogyasztók illetve az egyéb érintettek gondolnak a márkanév hallatán az adott termékről, szolgáltatásról, szervezetről. Ezek meghatározzák a piacon a márka pozícióját, ez ad összehasonlítási és megkülönböztetési alapot a versenytársakkal. Az igazi brand felépítése hosszú folyamat, amelynek során a szervezetek célja az általuk értékesített termék, szolgáltatás megkülönböztetése a versenytársak termékeitől, szolgáltatásaitól. Az eladások érdekében kívánatosabbá kell váljon a márka a fogyasztók számára, mint a hasonló kategóriájú termék, szolgáltatás. A márka piacon szerzett helyzete alapján versenyelőnyre tesz szert a márkázott termék, szolgáltatás. Általában a márka értelme, hogy az eladó termékeit vagy szolgáltatásait azonosítsa és megkülönböztesse a versenytársakétól. Rendkívül hasonló viszont a brand, de mégsem azonos a védjeggyel. Napjainkban egyre inkább előtérbe kerül a védjegy, mint árujelző használata, azonban ma már közvetve vállalati jelző is, mivel nem csupán az adott terméket, illetve szolgáltatást minősíti, hanem az azokat kibocsájtó illetve nyújtó vállalatokat is.

A védjegy az árujelzők csoportjába tartozik, mivel individualizál, sőt az árujelzők legfontosabb fajtája. Ugyanakkor fontos az a szerep, hogy ne csak a

³¹ Ptk. 86. § (1): „A szellemi alkotás a törvény védelme alatt áll.”

³² GRAD-GYENGÉ, i.m.

³³ VIDA, i.m., 53.

³⁴ Uo., 53.

megjelölt árura, hanem az azt gyártó vállalatra, a szolgáltatást nyújtó cégre is utaljon. Hazánkban a goodwill-nek nincs magyar megfelelője, mégis legfőképp a vállalati jó hírnévvel, a fogyasztói értékítéletekkel azonosítható. Egy cég, vállalkozás jó hírneve azonban rengeteg dologtól függ, ide tartozhat tevékenységének, szolgáltatásainak valamint áruai minőségének színvonala, a reklámozás minősége, az egyes termékeinek a külső megjelenése. Mindezek biztosítására, elősegítésére szolgálhatnak a védjegyek. Emellett rendkívül jelentős gazdasági szerepe van, mivel lehetővé teszi az egyes áruk, szolgáltatások megkülönböztetését, elkülönítését más vagy mások áruitól, szolgáltatásaitól. Ezen felül a védjegynek e megkülönböztető jellegének köszönhetően tudnak a fogyasztók, a piaci szereplők, versenytársak megfelelően tájékozódni, továbbá a védjegy hozza létre a köteléket az áru és az azt kibocsájtó vállalat vagy gyártó között.³⁵

A valamely vállalkozás által használt védjegy sokszor az adott firma kereskedelmi stratégiájának eszköze, amelyet a termék, szolgáltatás származásának, minőségének szavatolása mellett hirdetési, reklámozási célból vagy a fogyasztói társadalom bizalmának létrehozását célzó jó hírnév megszerzése végett használnak.³⁶

Mindezek alapján megfigyelhető, hogy a védjegy árujelző szerepe mellett egyre inkább érvényesül a vállalati jelző szerep is. A védjegyek kifejezik az adott áru vagy szolgáltatás minőségét, jelezve ezzel a gyártó munkájának minőségét. A védjegy azáltal, hogy meghatározott árut, szolgáltatást meghatározott vállalathoz köt, kifejezi és egyben igazolja is az adott termék, szolgáltatás származását, eredetét.³⁷

Az adott védjegy általában a reklámozás legfőbb eszköze a védjegy-jogosult vállalat vagy cég számára, ugyanis a védjegy az árusított termék, a nyújtott szolgáltatás minőségét is tanúsítja. A fogyasztóknak és a védjegyjogosultnak egyaránt az a legfőbb érdeke, hogy azon termékek, szolgáltatások minél jobb minőségű termékek, illetve szolgáltatások legyenek, amelyeken a jogosult vállalkozás védjegye szerepel, vagy amelyeken az bármilyen módon fel van tüntetve.³⁸

Az Európai Unió Bíróságának ítélkezési gyakorlata³⁹ alapján a védjegy kulcsfontosságú szerepe az, hogy igazolja az adott védjeggyel megjelölt termék

³⁵ BACHER Gusztáv, *A védjegyvitalomból eredő jogok és kötelezettségek = A védjegytörvény magyarázata*, Budapest, 2014., 193.

³⁶ *Uo.*, 194.

³⁷ *Uo.*, 193.

³⁸ BACHER, *l.m.*, 193.

³⁹ C-53/11. P. sz. ügy OIHM kontra Nike International, C-488/10. sz. ügy Celaya Emparanza y Galdos Internacional kontra Proyectos Integrales de Balizamientos, C-191/11. P. sz. ügy

vagy szolgáltatás származását a végső vagy az egyéb felhasználók számára, ezáltal biztosítva azt is, hogy a fogyasztó képes legyen megkülönböztetni más vagy mások áruitól, szolgáltatásaitól az összetévesztés esélye nélkül az adott védjeggyel megjelölt szolgáltatást.⁴⁰ A jövőbeli esetleges problémák elkerülése érdekében nevünk, illetve védjegyünk megválasztásakor, rendkívüli gondossággal kell eljárni, érdemes akár szakember bevonásával részletes név-, illetve védjegykutatót végezni, mivel megvalósul a védjegybitorlás, amennyiben valamely cégnév, csupán ékezetekben különbözik meghatározott védjegytől, illetve ha valaki a jogosult hozzájárulása nélkül használja cégnevében a már más által lajstromoztatott védjegyet.⁴¹

Összegzés

E tanulmány a hatályos védjegy-fogalom vizsgálatára vállalkozott. A védjegynek a szerepét, annak egyre inkább vállalati jelzőként való használatát, valamint az ide vezető folyamatot boncolgatja. Az ember által létrehozott szellemi alkotásokon fennálló tulajdonjog, egy nehezen megfogható, valamint nehézkesen definiálható, kizárólagosan az alkotót megillető jog.

Ráadásul napjainkra a védjegy vált a vállalkozások által legkedveltebb szellemi tulajdoni formává. Hiszen egy védjegy rendkívül sok dolgot elárul, jellemzi az általa megjelölt terméket és az azt gyártó vállalkozást, céget egyaránt.

Összegzésül megállapítható, hogy a védjegy árujelző szerepe mellett rendkívüli jelentőségre tett szert a védjegy vállalati jelző szerepe is, mivel nem csupán az adott vállalat termékét, illetőleg szolgáltatását tanúsítja, hanem jellemzi magát a gyártó céget, vállalatot is.

Yorma's kontra OHIM, C-90/11. és C-91/11. sz. egyesített ügyek Strigl és Securvita kontra Deutsches Patent- und Markenamt és Öko-Invest, C-190/10. sz. ügy Génesis kontra Boys Toys és Administración del Estado, C-334/11. P. sz. ügy Lancôme kontra OHIM.

⁴⁰ BACHER, i.m., 194.

⁴¹ GÖRÖG Márta, *Egyéb árujelzők védelme = A védjegy törvény magyarázata*, Budapest, 2014, 586.